

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Als een eik in de herfst

Want gij zult zijn als een eik, welks bladeren afvallen...

(Jes. 1:30a)

Als de bladeren vallen, worden wij herinnerd aan de dood. Het stemt veel mensen melancholiek, te zien, hoe het frisse groen vergaat en verdort. De levenssappen worden onttrokken en een stervensproces schijnt zich van de gehele natuur meester te maken. Zoals de lente, met haar uitbottende knoppen en haar jonge, frisse groen in de Bijbel als een beeld genomen wordt voor het nieuwe geestelijke leven, zo is de herfst met haar stormen en bladval een beeld voor het geestelijk sterven en ten ondergaan, alsook voor de geestelijke dood. De apostel Judas tekent zo de goddelozen op weg naar hun eeuwige ondergang *als bomen in het afgaan van den herfst, onvruchtbaar tweemaal verstorven, en onworteld*.

In het Schriftgedeelte dat we nu willen overdenken, wordt een soortgelijk beeld gebruikt. Het is een ernstige waarschuwing voor hen, die Gods Woord en Zijn roepstem om met de zonde te breken in de wind hebben geslagen; zij worden vergeleken bij *een eik, welks bladeren afvallen...* Jesaja roept in het begin van dit hoofdstuk hemel en aarde tot getuige (v.2), als hij in Gods Naam het wee uitroept over *het zondige volk, het volk van zware ongerechtigheid, het zaad der boosdoeners, de verdervende kinderen* (v.4). Wie bedoelt hij daarmee? Zijn het de heidenvol-

ken, die *de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden en God niet in erkenenis houden* (vgl Rom.1: 18,28)? Nee, het is Góds volk. *Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd*, zegt de Heere, *maar zij hebben tegen Mij overtreden. Een os kent zijn bezitter en een ezel de krib zijns heren; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet* (v.2 en 3). De Heere heeft hen al getuchtigd, maar het volk heeft zich daardoor niet laten beteren (v.5). Het ligt verwoest en de stad Jeruzalem is *als een nachthutje in de komkommerhof, als een belegerde stad* (v. 7,8). En hoewel men de brandoffers en reukoffers nog volop brengt, ze kunnen de Heere niet behagen (v.11,15), zolang men met de zonde niet breekt en de ongerechtigheid niet is verzoend. Godsdienstige vormen op zich zijn de Heere niet aangenaam; daarom moet Jesaja het volk vermanen om niet langer als geveinsde vromen, maar om als schuldige zondaren voor de Heere te verschijnen. Hij kan hun schuld vergeven en hun zonden afwassen. Maar als zij weigeren hun schuld te erkennen en volharden in hun zonden, acht de Heere zelfs hun godsdienstige plichtplegingen ongerechtigheid (v. 13), en zal Hij doortrekken met Zijn oordelen (v.20). Dan zal Hijzelf de goddelozen (*uw schuim*, v.25) en de schijnheiligen (*uw tin*, v.25) uitzuiveren en wegnemen. Zal er dan nie-

mand behouden worden? Zal God hen allen in Zijn toorn verdelgen? Hoewel heel het volk in ballingschap zal gaan, is er toch een Goddelijk ontfermen, temidden van de oordelen. Het betreft hen, die openbaar komen waar ze zich schuldig leren kennen; zij keuren Gods straffen goed en vallen Zijn recht toe. Zij zullen leren, hoe God *in de toorn des ontfermens kan gedenken*, en hoe *Zion verlost kan worden door recht en haar wederkerenden door gerechtigheid*. Zij zullen leren, hoe door Christus' lijden en sterven het Goddelijk recht genoegdoening ontving en door Zijn borgwerk doodschuldigen verlost worden van het verderf.

Maar daar zal *verbreking zijn der overtreders en der zondaars tezamen, en die de Heere verlaten, zullen omkomen*, zo lezen we in v.28. Daar worden zij mee bedoeld, van wie in vers 20 wordt gezegd, dat ze het gericht Gods weigeren en wederspanning zijn. Dat zijn zij, die volharden in hun zonden of in hun schijnheiligheid, maar die in ieder geval geen schuld willen erkennen en daarom het gericht Gods ver weg denken. Zij worden vergeleken bij

Inhoud

Meditatie: Als een eik in de herfst	1
Bijbelstudies: Een wenend volk opgewekt tot blijdschap (2) ..	3
Over het Heilig Avondmaal (4) ..	4
Augustinus - kerkvader tussen de oude en de nieuwe tijd (4) ..	5
Boekennieuws	7
Kerknieuws	7
Berichten	12
Predikbeurten	13

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en
boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

*een eik, welks bladeren afvallen; de
levenssappen worden ingehouden,
de bladeren verdorren, de schoon-
heid vergaat, en straks rest er niets
dan kale takken, van wat eens een
frisse groene boom was.*

Hebt u uw beeld al eens gezien in
deze *eik, welks bladeren afvallen?*

“Het is een beeld van Gods oordeel
over goddelozen, over afgodendien-
naars en over schijnheiligen”, zegt u,
“en daar hoor ik toch niet bij...” Het
eerste is waar, maar het tweede ook?
Hebt u uzelf nog nooit als een god-
deloze afgodendienaar gezien, als
iemand, die geneigd is te trachten
God en de mensen en ook zichzelf te
bedriegen? Dan hebt u toch ook
nooit als een doodschuldige met het
recht Gods te doen gekregen. “Och”,
zegt u, “daar sta ik ook nog voor”.
Stonden we er maar voor! Vielen we
er maar onder, ja, vielen we het maar
toe! Want daar is geen zonde ons
meer vreemd! Dan voelen we tegen
al Gods geboden overtreden te heb-
ben, dan is er geen zonde meer waar
wij te goed voor zijn. Dan komt het
beeld van deze tekst ons nog als
lankmoedig voor, want die boom
staat nog! Dan herkennen we ons in
het beeld, dat de apostel Judas geeft
van de goddelozen: *als bomen in het
afgaan van de herfst, onvruchtbaar,
tweemaal verstorven en ontworteld.*

„Ik herken me in het beeld van de
stervende eik”, zegt misschien een
ander. „Eens dacht ik een eiken-
boom der gerechtigheid te zijn, of
tenminste te worden, maar het was al
inbeelding. Ik heb ook in de gods-
dienst mezelf gezocht en afgoderij
gepleegd met mijn hoogmoedige
„ik”. Nu zie ik, dat wat ik dacht
gerechtigheid te zijn, zonde is voor
God; het is ongerechtigheid en
schijnheiligheid geweest. Ik ben
God niet aangenaam geweest, maar
heb Hem tot toorn verwekt. Mijn
deugden, mijn werken, waar ik
zoveel van verwachtte, ze zijn in
mijn waarneming als bladeren ver-
dord en afgevallen; de beste ervan
zijn voor God een wegwerpelij-
kleed. Ik zie er Gods oordeel in over
mijn leven.

Nu zal God weldra ook nog de bijl
doen opnemen, die aan de wortel
van mijn boom ligt. En alle boom,
die geen goede vrucht voortbrengt,
zal worden afgehouden en in het
vuur geworpen. Terwijl anderen als
een overblijfsel, naar Gods verkie-

zende liefde, in het gericht om
Christus' wil zijn vrijgesproken, liet
ik Zijn nodigheden om als een verlo-
ren zondaar tot Christus te komen
aan mij voorbijgaan. Ik wilde wel
van Christus horen en spreken, maar
niet van een verloren zondaar en in
wezen heb ik daarom Zijn borgwerk
veracht; ik blijf een vijand van vrije
genade te zijn en nu vrees ik, dat het
voor eeuwig te laat is”. Is dit mis-
schien de taal van uw hart? Ervaart u
Gods toorn in de aftakeling van uw
levensboom en moet u ze billijken?
Het is goed. De Heere komt *tegen
alle hoge en verheven cederen van
Libanon, en tegen alle eiken van
Basan, tegen alle hovaardige en
hoge, en tegen alle verhevene...
opdat hij vernederd worde*
(Jes. 2:12b, 13)!

De Heere heeft er een bedoeling
mee: uw vernedering en verbreking.
Gods oordelen waardig te worden,
dat is de plaats, waar Hij zondaren
door Zijn bedreigingen wil brengen.
Wee hen, die zich te goed blijven
achten voor Gods oordelen; ze zul-
len door de Heere spoedig ge- en
veroordeeld worden. Maar die zich-
zelf leerden veroordelen, ja zich als
vijanden van genade leerden kennen,
mogen niet denken, dat hun zonden
te groot zijn voor vergeving. Tot wie
er geen raad mee weet, zegt de dui-
vel: het kan voor jou niet meer. Maar
hij is de leugenaar van de beginne.
De Heere zegt echter tot die vastge-
lopen zondaren: *Komt dan en laat
ons tezamen rechten; al waren uw
zonden als scharlaken, zij zullen wit
worden als sneeuw; al waren zij
rood als karmozijn, zij zullen wor-
den als witte wol* (Jes. 1: 18). Die
eik, die zijn bladeren verloren heeft,
ja ook al is hij onvruchtbaar, twee-
maal verstorven en ontworteld, ze
kan door de Heere overgeplant wor-
den in vruchtbare grond, aan een
stroom, die haar van nieuwe levens-
sappen voorziet, een stroom, die
vloeit uit het binnenste heiligdom.
Want in het heiligdom werd bloed
geplengd om te beduiden, dat er een
Zion is, dat door recht verlost wordt,
door het recht, dat is voldaan door
het Lam, Dat geslacht is van voor de
grondlegging der wereld. Zalig, die
als een in zichzelf verstorvene daar-
door Gode gewenste vruchten mag
voortbrengen.

Apeldoorn,

Ds. C.J. Meeuse

Een wenend volk opgewekt tot blijdschap

Nehemia 8

(2)

Gelezen en verklaard

Toen Ezra vanaf die “hoge houten stoel” de boeken van Mozes voorlas op verzoek van het volk zelf, stonden er verschillende personen naast hem, zowel aan zijn linkerhand als aan zijn rechterhand. Hun namen worden genoemd in het vijfde vers. Ongetwijfeld betrof het hier personen, die in aanzien stonden bij het volk. Onder die namen zijn er, die vaker voorkomen in het boek Nehemia. Maar daarom hoeven die personen nog niet dezelfde te zijn. Ook is niet duidelijk of deze personen al of niet tot de priester- of levietenstand behoorden. In ieder geval verhoogde hun aanwezigheid het gezag en de plechtigheid van het geheel. Zo worden in het achtste vers weer een reeks personen genoemd, die ons ook verder onbekend zijn. Wel wordt er dan aan toegevoegd, dat de levieten het volk *onderwezen* in de Wet. Wat Ezra voorlas moesten zij uitleggen en toepassen. “De zin verklarende, zo maakten zij, dat men het verstond in het lezen.” (vers 9). Die verklaring en uitlegging moet vandaag in iedere preek plaatsvinden. In de prediking dient het Woord verklaard te worden, maar ook te worden toegepast op de onderscheiden omstandigheden van de hoorders. Daarom is het zo’n grote verantwoordelijkheid dienaar des Woords te zijn. De dienaren des Woords hebben de leiding en verlichting van de Heilige Geest zo nodig en daarom kunnen zij ook het gebed van de gemeente niet missen.

Welnu, zo werd ook te Jeruzalem het Woord gelezen en verklaard. Urenlang zelfs! “Van het morgenlicht aan tot op de middag.” (vers 4). Letterlijk staat er “tot het midden van de dag”, dat wil zeggen zes uur lang. Het duurde het volk blijkbaar niet te lang. Terwijl er hier soms

mensen zijn, die het al erg vinden als de preek eens vijf minuten te lang duurt. Dat is geen goed teken. Als er behoefte is, als er honger is naar het Woord, dan zitten we echt niet onder de preek ieder ogenblik op ons horloge te kijken. Integendeel, als het Woord kracht doet op ons hart, dan valt de tijd wel eens weg.

Luisterende oren

Er was onder dat verzamelde volk bij de Waterpoort grote aandacht voor het Woord. “En de oren des gansen volks waren naar het wetboek.” (vers 4). Dat wil zeggen, dat het volk met de grootste aandacht luisterde. De Heere is een sprekend God en Zijn volk is een luisterend volk. Als een mens echt luisteren mag naar het Woord dan is er de gestalte van Samuël, die het zei: “Spreek Heere, Uw knecht hoort.” Wat is het groot als er zo luisterende oren zijn onder de prediking. Dan gaat het preken gemakkelijk. Dan zijn er afnemers, zoals vroeger wel eens gezegd werd. Hoe luisteren wij naar de prediking? Want horen en horen is twee! Niet alle horen is een horen des geloofs. Als het Woord ons overwint dan wordt het horen tot *gehoorzamen*, dan leren we vallen onder dat Woord. Dan willen we niets van het Woord afhebben, ook al worden we er tot de grond toe door veroordeeld.

Amen

Als we onder het Woord leren vallen, dan leren we “amen” zeggen op dat Woord. Zo lezen we in het zevende vers: “En Ezra loofde de HEERE, de grote God; en al het volk antwoordde: Amen, amen! Met opheffing hunner handen, en neigden zich, en aanbaden de HEERE, met de aangezichten ter aarde.” Het volk reageerde dus met “amen”. Het woordje “amen” wil zeggen, dat het

waar en zeker is, dat het onwankelbaar vast staat. Wat is geloven? Niet anders dan “amen zeggen” op het Woord des Heeren. En dan niet alleen met de mond, maar met heel het hart. Maar nu was er bij dat verzamelde volk nog meer: “Al het volk weende, als zij de woorden der Wet hoorden.” (vers 10). Het volk weende en het bedreef rouw. Waarom? Wel, zij hadden Gods Woord en Wet gehoord. In het licht daarvan zagen zij hun eigen leven. De muren waren nu wel voltooid, maar wat betekende dat tegenover hun eigen leven? Hun eigen leven *veroordeelde* hen. “Zij weenden bij de gedachte dat zij tegen God hadden overtreden en zich door hun menigvuldige overtredingen der Wet aan Gods toorn hadden blootgesteld.” (Matthew Henry). Zij zagen hoe ongelijkvormig zij waren aan de Wet Gods. Tegenover Gods wetseis stond hun wetsovertreding. Waaruit kent gij uw ellende? Uit de Wet Gods! En zouden we dan niet moeten wenen met dat volk in Jeruzalem? Kent u dat wenen? Wanneer ons hart “amen” leert zeggen op Gods Woord, dan leren we wenen over onszelf en over onze zonden. Wie ben ik en wie zou ik moeten zijn? Is dat wenen en dat rouw bedrijven in uw leven wel eens de vrucht van de prediking geweest? Dat is heel wat anders dan een “mooie preek”, zoals dat wel eens gezegd wordt. Wat betekenen “mooie preken” als die preken u nooit als een schuldige voor God hebben gebracht? In dat opzicht geldt, wat iemand eens heeft gezegd: “Een mooie preek is een dooie preek.” Hoe anders was het bij de verslagen pinksterlingen, die verslagen werden in het hart en het uitroepen: “Wat zullen wij doen mannenbroeders?” Hoe anders was het ook bij dat wenende volk hier in Jeruzalem. “Wij kunnen hier opmerken hoe de woorden der Wet, die voor hen gelezen waren, het volk hebben doorwond. De Wet werkt de dood en spreekt verschrikking, toont de mensen hun zonde, hun ellende en hun gevaar vanwege de zonde, en dondert een vloek tegen een iegelijk, die niet blijft in ieder deel van zijn plicht. Daarom hebben zij *allen geweend* toen zij haar hoorden.” (Matthew Henry). Als wij zo Gods Woord en Wet horen, zouden we dan zo gemakkelijk spreken over een “mooie preek”? O, dan worden we

veroordeeld tot in het diepst van ons bestaan. Dan blijft er maar één ding over: "Wee mij, dat ik zo gezondigd heb."

Toch een zoete plaats

Kennen wij die rouw, die droefheid? Kennen we die plaats als een arme zondaar voor God? Het is een gezegende plaats. Ja, het is een zoete plaats. Het is goed en zoet je hart als het ware leeg te wenen voor God. In de zaligmakende overtuiging van zonde is ook de liefde Gods aanwezig, in de wedergeboorte uitgestort in het hart. Die liefde verbreekt het hart, ja doet het smelten. Die liefde wekt een hartelijke droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Die liefde doet ons de Heere hartelijk toeval- len, zodat Hij ons geen kwaad meer doen kan. O, dan wordt het toch een

zoete plaats om als een schuldige voor God in te vallen. Ja, zegt u, maar mijn hart is zo steenhard. Weet dan, dat het voor de Heere maar een wenk is het te verbreken. Eén drup- pel van de liefde Gods in het harde hart en het smelt. Keer dan met de vraag tot uzelf in, of u die droefheid over de zonde kent. Of hebt u hon- derden preken gehoord en nooit geweend? Laat het u toch uitdrijven tot de Heere. Het is de Heilige Geest, Die de droefheid over de zonde verwekt in het hart opdat er plaats zou komen voor Christus. En daar gaat het toch om, dat we als een schuldige in onszelf gebracht wor- den aan de voeten van de Zaligmaker.

(Wordt vervolgd)

Zeist, ds J.J.van Ekeveld.

Over het Heilig Avondmaal

(4)

Handel en wandel

Tot slot wil ik nog enkele opmerkin- gen maken over het leven van avond- maalgangers. Van jonge mensen horen we soms de opmerking dat zij niet jaloers kunnen worden op som- mige avondmaalgangers. Als je dan doorvraagt wat daarvan de reden is, dan worden daarvoor doorgaans twee redenen aangevoerd. In de eerste plaats dat, als zij avondmaalgangers spreken, ze niets horen van Gods werk. Ze horen uit hun mond niets om jaloers op te zijn. Zelfs als ze vragen om eens te vertellen wie de Heere voor hen is, dan krijgen ze een nietszeggend of ontwijkend ant- woord. Dat is erg, als onze jonge mensen niets waarnemen van Gods werk in het leven van hen die door hun avondmaalsgang betonen dat zij een nieuw leven kennen. Ik weet wel dat het spreken over deze dingen niet altijd gemakkelijk is. De een is daar- in vrijmoediger dan de ander, maar het gaat niet om de veelheid van woorden, maar om de echtheid. Daarnaar zien onze jongeren uit. Vele avondmaalgangers zijn geen leesbare brieven, noch in hun spreken, noch in hun doen. En jonge ogen zien scherp. Als er dan weinig vrijmoedigheid is om van de grote daden des Heeren in het leven te getuigen (en die zal er

toch wel zo nu en dan zijn?) dan zal toch ons gedrag iets moeten uitstra- len van de tere vreze des Heeren. Want dat is de tweede reden die jon- geren aangeven waarom ze niet jaloers kunnen zijn op sommige avondmaalgangers. Als ons gedrag in het dagelijks leven in doen en laten, in kleding en in spreken met die tere vreze des Heeren in tegenspraak is, dan is het geen wonder dat jongeren daar niets voor geven. Dan is het zelfs geen wonder als wij de reden zijn dat zij de kerk de rug toekeren. Ze vinden bij hen, van wie ze anders verwachten, toch alleen maar schijn- heiligheid.

Ook in dit verband denk ik aan de kleding waarin we ons in het open- baar vertonen. Zeker bij avondmaal- gangers moet toch de praktijk van het leven bewijzen dat het besef leeft dat de kleding ons gegeven is om der zonde wil. De toepassing moet u zelf maar maken. Ik denk ook aan de wijze waarop er over ambtsdragers wordt gesproken en hoe er met de vermaningen van de kerkenraad wordt omgegaan en hoe het kerkbe- zoek is.

Kerkgang

Een verschijnsel dat in deze tijd ken- nelijk ook hier en daar de kop opsteekt is, dat sommigen denken het

te kunnen verantwoorden om min of meer regelmatig de dienst in de eigen gemeente te kunnen verzuimen. Ook avondmaalgangers. Terwijl we met onze deelname aan het Avondmaal betuigen dat wij door de Geest van Christus onder elkaar, als lidmaten van één lichaam, in waarachtige broederlijke liefde verbonden wor- den. Dat 'onder elkaar' geldt voor sommigen kennelijk alleen bij de bediening van het Avondmaal. We horen niet alleen in de eigen gemeen- te bij de voorbereiding, de bediening en de nabetrachting op het Heilig Avondmaal, maar daar horen we steeds, uitzonderingen in verband met bepaalde omstandigheden daar- gelaten. Ik vraag me af of er wel enige vrucht op het Avondmaal kan zijn als er zo slordig met de kerkgang wordt omgegaan. Avondmaalgangers waren vroeger altijd trouwe kerkgan- gers. Zij zouden geen keer overslaan, tenzij de voorzienigheid Gods het verhinderde. Ook vandaag is voor ons een rechte avondmaalganger iemand die zeer getrouw is in de kerkgang. Niet dat dit genoeg is, dat heb ik hiervoor proberen aan te tonen, maar het hoort er toch bij?

Lezen en onderzoeken

Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is, zegt de Heere (Hosea 4:6). Men komt soms een ont- stellend gebrek aan kennis tegen bij mensen, bij wie men zou verwachten dat het anders is. Het gebrek aan ken- nis strekt zich ook uit tot de beteke- nis van het Heilig Avondmaal. Misverstand omtrent hetgeen nodig is om met vrucht aan de tafel des Heeren aan te zitten, is vaak een gevolg van het gebrek aan kennis. Ik mag aannemen dat vooral avond- maalgangers begerig zijn naar ken- nis. Als de Heere een mens eerlijk maakt door de verlichting van Zijn Geest, dan weet hij dat hij een arglis- tig hart en een verduisterd verstand heeft. Dan wil hij graag onderwezen worden. Wij zijn in de gelukkige omstandigheid dat er veel goede boe- ken zijn, ook over het Heilig Avondmaal, aan de hand waarvan we onze kennis kunnen verrijken. Ik denk in dit verband aan het voortref- felijke boek van Petrus Immens: *De godvruchtige avondmaalganger*. Dat zou bij elk gemeentelid in de kast moeten staan en keer op keer gelezen moeten worden door avondmaalgan- gers en door niet-avondmaalgangers.

Zo zijn er nog wel meer boeken op dit gebied die ons ten dienste staan. Onderzoeken we nog wel? Onderzoeken we de Schrift nog wel? We kunnen de opdracht om het Woord te onderzoeken niet zonder schade voor onze ziel naast ons neerleggen. 'Onderzoekt de Schriften; want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben; en die zijn het die van Mij getuigen' (Johannes 5:39).

Ik hoop met deze overwegingen over het Heilig Avondmaal niemand te kort te doen. Biddend om de verlichting van de Heilige Geest heb ik me er toe gezet. Als iemand zou menen dat ik met deze artikelen mensen zou willen uitsluiten van deelname aan het Heilig Avondmaal, dan tast men mis. Ik sluit niet uit, noch in, dat doet de Heere alleen. Als de Heere enige zelfkennis heeft geschonken en als

iets van de genade Gods in Christus mag worden gekend, dan hebben we niemand over voor de rampzaligheid. Als de gestalte van Paulus ons niet vreemd is: Mij de grootste van de zondaren is barmhartigheid geschied, dan kan het voor iedereen. Dan gunnen we de vorst der duisternis er niet één. Ik zie er naar uit dat Gods werk in de harten van jongeren en ouderen openbaar komt en dat de plaats van de ouderen die wegvallen door jongeren wordt ingenomen. Ik hoop en bid dat de Naam des Heeren in het midden van onze gemeenten zal worden verheerlijkt. Want daar gaat het toch om? Dat dit de vrucht zou mogen zijn van ons nadenken over deze dingen is mijn hartelijke wens en bede.

Capelle aan den IJssel,
ds. W. Silfhout.

Augustinus - kerkvader tussen de oude en de nieuwe tijd

(slot)

Donatisme

De in de tijd van Augustinus voorkomende donatisten zijn genoemd naar de bisschop van Carthago, Donatus. Deze beweging heeft zich vooral in de vierde eeuw in Noord-Afrika uitgebreid. Ze bestreden de geldigheid van de Sacramenten in de kerk, omdat die onder haar geestelijkheid onwaardige en publieke zondaars telde. Ze hadden daarom zelf een geestelijkheid in het leven geroepen. Eigenlijk verbonden zij de heiligheid van hun Kerk aan de heiligheid van hun geestelijken. Zo vormden ze aparte gemeenschappen.

Het streven naar een gemeente van louter heiligen komen we in de kerkgeschiedenis vaker tegen. Zo lijken de wederdopers van de zestiende eeuw wat dat betreft veel op de donatisten. Ook een man als Jean de Labadie trachtte een gemeente te verkrijgen van louter wedergeborenen. Augustinus heeft echter tegenover het donatisme altijd gesteld: de katholieke kerk bestaat niet enkel uit een speciale groep van gelovigen in Noord-Afrika, maar is verspreid over de hele wereld en is vergelijkbaar met een net, waarin zich zowel goede als slechte vissen bevinden, die niet van

elkaar gescheiden kunnen worden voor de dag der voleinding. En als het gaat over de heilige, algemene, christelijke Kerk wordt bedoeld die gemeenschap, die door de Heere Zelf wordt vergaderd langs de weg van wedergeboorte en bekering. Ze komt voort uit alle talen, geslachten, volken en natiën. En de levende lidmaten vormen een gemeenschap der heiligen, niet omdat zij heilig zijn, maar omdat Christus Die in hun midden is, heilig is.

Pelagianisme

Augustinus heeft in het bijzonder strijd moeten voeren tegen de Pelagianen. Zij zijn genoemd naar Pelagius, een Brit, een individuele monnik, die ten tijde van Augustinus te Rome studeerde, ongeveer 384. Deze Pelagius kwam in aanraking met niet-orthodoxe gedachten over genade, erfzonde en doop, die hij zich eigende en ook ging doceren. Vele dwalingen van Pelagius zijn door Augustinus fel bestreden. Zo leerde Pelagius dat de mens vrij van erfzonde wordt geboren, in een staat van onnozelheid (noch goed noch kwaad) geschapen. Evenals Augustinus las Pelagius in Romeinen 5:12, dat alle mensen in Adam gezondigd hebben,

maar Pelagius voegde eraan toe: door zijn voorbeeld na te volgen, maar niet als erfzonde.

Pelagius leerde ook dat de dood natuurlijk is en geen gevolg van de zonde. De mens is in zijn schepping reeds zoveel genade meegegeven, dat hij met zijn vrije wil kan kiezen ten goede of ten kwade, maar dat hij de kracht heeft het goede te kiezen.

Nog veel meer dwalingen heeft Pelagius geleerd. Maar mede door de strijd van Augustinus tegen Pelagius hebben in die tijd kerndogma's van de christelijke kerk vorm gekregen: absolute predestinatie en onwederstandelijke genade. Luther en Calvijn hebben zich nauw aangesloten bij wat Augustinus al geschreven had. Tot de bekendste anti-pelagiaanse geschriften van Augustinus behoren: *De Geest en de letter* (412), *Natuur en genade* (415), *De predestinatie der heiligen* (428) en *Het geschenk der volharding* (428). Zowel het Donatisme als het Pelagianisme is op een grote synode in het jaar 418 veroordeeld, mede door de arbeid van Augustinus.

Een verzwakte vorm van pelagianisme is het semi-pelagianisme. In de 17e eeuw is men daarvan gaan spreken, hoewel het al in de tijd van Augustinus kwam opzetten. Bij Pelagius is het zo, dat de mens het moet doen. Bij de semi-pelagianen gaat het om de mens die begint en God Die voleindigt. De semi-pelagianen waren het eens met Augustinus betreffende de erfzonde, maar ze wilden ook een begin van goede wil in de mens honoreren. Ook stelden ze dat de erfzonde door de doop was weggenomen.

Confessiones

Augustinus heeft bijzonder veel werk nagelaten. Hij heeft ruim honderd werken geschreven over alle mogelijke theologische onderwerpen. Naar aanleiding van de val van Rome schreef hij een machtig verweerschrift van het christendom, *De Stad Gods*. Hij is daarmee dertien jaar bezig geweest (413-426). Zijn bekendste werk is echter geworden de *Confessiones* oftewel de *Belijdenissen*, waaruit we in deze artikelen serie regelmatig geciteerd hebben. In dit autobiografische werk spreekt hij zijn leven uit voor Gods aangezicht, zoals het was en zoals het is. In de Westeuropese cultuurgeschiedenis vormen deze dertien boeken (delen)

een literair document van de hoogste orde. Door de titel *Confessiones* geeft Augustinus aan, dat niet alleen het element van zondenbelijdenis, maar vooral ook de lofprijzing accent moet krijgen. Het gaat Augustinus immers bovenal om de roem van Gods barmhartigheid. Zo roemt hij Gods gerechtigheid en goedheid in de overpeinzing van zijn zonden en hij richt een gedenkteken op voor Gods weldaden. Literair bezien is het één der eerste moderne werken, omdat Augustinus hierin zijn eigen leven en doen tot het diepste innerlijk blootgelegd heeft en dat was iets wat voor die tijd eigenlijk in de literatuur nooit gedaan werd. Maar het volstrekt nieuwe van de *Belijdenissen* is, dat hier in de vorm van een gebed voor Gods aangezicht gesproken wordt.

Wat de opbouw van het boek betreft: Augustinus heeft in acht boeken zijn leven van het prilste begin tot en met de bekering (uitmondend in de beroemde 'tuinscène') te Milaan verwoord. In boek 9 staat het visioen van Ostia. Daarin wordt beschreven hoe Monica en Augustinus Gods nabijheid hebben ervaren. Wie de schrijver is op het moment van schrijven en langs welke weg men God kan leren kennen, wordt onderzocht in boek 10. Hierin verwoordde Augustinus tevens het diepste van wat genade voor hem betekende: 'Geef wat Gij beveelt en beveel wat Gij wilt'. Tussen boek 9 en boek 10 ligt een tijdsspanne van ongeveer 13 jaar. Daarna volgen nog drie omvangrijke en zeer diepzinnige boeken, waarin vooral gehandeld wordt over de schepping. De vraag zou gesteld kunnen worden, of die drie laatste boeken er wel bij horen. Bij nader inzien kunnen we constateren dat ze er ten volle bij horen. Het gehele werk is namelijk aaneengesloten door citaten uit Gods Woord en in het bijzonder uit de Psalmen. Die vormen als het ware het skelet van het totale werk, het gebinte dat bijeenhoudt. Zo is er eenheid van structuur en eenheid van gedachte: na de lofzegging op Gods genade, betoond in het hart van een zondaar, volgt in de geest van de Psalmichter de lofzang op de schepping.

Het gaat dus Augustinus niet zozeer om de feiten, maar om de diepere betekenis. Daarbij neemt zijn moeder, Monica, een centrale plaats in. Zij gaat haar zoon voor op de weg der waarheid. Tweemaal wordt hij de zoon van zijn moeder: de eerste keer

door haar bloed, de tweede keer door haar tranen. De gevoeligste bladzijden van zijn *Belijdenissen* heeft Augustinus aan zijn moeder besteed. Kort voor zijn dood heeft Augustinus zelf, toen hij al zijn werk overzag, gezegd: 'De 13 boeken van mijn *Confessiones* prijzen de rechtvaardigheid en de goedheid van God in hetgeen goed in mij is, en zij sporen het verstand en het hart van de mens aan zich op Hem te richten'. Dus het gaat in dit werk niet alleen over zijn eigen ontrouw, maar ook is het een gebed, gericht op de glorie Gods.

Stijl

Augustinus heeft op een geheel eigen wijze het innerlijk van de mens laten zien. Dat was zeker in die tijd iets bijzonders. Bovendien was Augustinus een groot taalkunstenaar. Hij kon aangrijpend schrijven. Hij hanteerde ook bewust verschillende stijlen. In zijn *Belijdenissen* heeft hij een nieuw soort christelijk Latijn gehanteerd. In *De Stad Gods* richtte hij zich tot de elite van zijn tijd en hij doet dat dan in een zeer hoogstaande, gecultiveerde taal, doorspekt met citaten van klassieke auteurs. Zijn kunstige zinnen zijn dan soms een bladzijde lang. In zijn preken sprak Augustinus echter volkslatijn. Dan richtte hij zich in korte zinnen tot de grotendeels eenvoudige mensen van Hippo Regius. En hij deed dat kennelijk goed, want ze hingen aan zijn lippen. Wij zouden niets van de preken van Augustinus geweten hebben, als er niet steeds stenografen in de kerk hadden gezeten. De mensen stonden dicht bij hem, zodat hij hen in de ogen kon kijken. Augustinus bereidde zich thuis terdege voor, maar preekte uit zijn hoofd. Hij kon trouwens ook heel goed improviseren. Toen de voorlezer (die had je in de oude kerk dus ook al) zich eens vergiste en een verkeerd bijbelgedeelte las, paste Augustinus zich prompt aan en hield een geïnspireerde toespraak, die één van zijn beste preken zou worden.

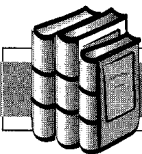
Slot

Ook aan het werkzame leven van Augustinus kwam een einde. In 430 werd de stad Hippo door de Vandalen belegerd. Dat waren eigenlijk Germanen, die probeerden de macht van de Romeinen te niet te doen. Vele priesters namen toen de vlucht, maar

Augustinus bleef: hij voelde de dood nabij. Nog tijdens het beleg van de stad overleed Augustinus op 25 augustus 430, 75 jaar oud.

Augustinus heeft door de eeuwen heen bijzonder veel invloed gehad. De hele Middeleeuwen door is hij de grote autoriteit gebleven. Maar ook daarna. De Reformatie is zonder Augustinus welhaast ondenkbaar. Luther was een Augustijner monnik en hij begon zijn reformerend werk, sterk beïnvloed door Augustinus' genadeleer. Calvijn heeft hem zeker 4000 keer geciteerd. Ook voor Zwingli was Augustinus de leidman. Met de twee-rijkenleer van Augustinus (de stad van God tegenover het rijk van deze wereld; Jeruzalem tegenover Babylon) is alle eeuwen door gewerkt. En zo heeft Augustinus op indringende wijze erop gewezen, dat de geschiedenis geen zinloze kringloop is. Er is toekomst voor al degenen die zichzelf als zondaar voor God hebben leren kennen, maar ook kennis gekregen hebben aan Hem, Die is de Weg, de Waarheid en het Leven. Dat heeft Augustinus mogen verkondigen vanuit de eigen beleving. Die leer van zonde en genade mag heden ten dage nog gehoord worden. Een groot voorrecht. Het grootste echter is, wanneer we zelf de toepassing daarvan mogen beleven in eigen hart. Om zo welgetroost door dit leven te kunnen gaan, maar ook om eenmaal welgetroost en zalig dit leven te kunnen verlaten. Dan zal onze wil volkomen verslonden zijn in de wil van God. En dan denk ik aan de woorden van Augustinus, die hij schreef aan het begin van het negende boek van zijn *Belijdenissen*: 'Wie ben ik geweest en hoe ben ik geweest? Wat is er niet kwaad geweest aan mijn daden of, zo niet aan mijn daden, dan toch aan mijn woorden of, zo niet aan mijn woorden, dan toch aan mijn wil? Gij echter, Heere, zijt goed en barmhartig, en uw rechterhand, begaan met de diepte van mijn dood, heeft van de bodem van mijn hart het diepe water van het bederf weggehoosd. En alles kwam hierop neer: dat ik niet wilde wat ik gewild had en dat ik wilde wat Gij wilde'.

's-Gravenpolder, ds. J. Schipper.

Boekennieuws

A. Vogelaar-van Amersfoort, leesboek "De eerste christenen deel 1" - Vertellingen bij de Kerkgeschiedenis, uitgeverij Den Hertog BV-Houten, ISBN 9033115050. Prijs € 11,30.

De schrijfster heeft in bovenstaand boek een deel van de kerkgeschiedenis weergegeven. Het beslaat ongeveer de volgende periode: 50-732 jaar na Christus. In 25 korte vertellingen behandelt de schrijfster o.a. de volgende onderwerpen: de Catacomben, Martelaren, Constantijn de Grote, Augustinus, de Hunnen, de Vandalen, Kluizenaars, Kloosterleven, Mohammedanisme en de zendingsarbeid in Ierland. In alle verhalen spelen kinderen een belangrijke rol: kinderen beleven, horen, zien het gebeuren. Daardoor zullen de verhalen voor onze lezertjes aantrekkelijk en begrijpelijk zijn. Ter illustratie de titel van het eerste verhaal: "José mag naar de catacomben". Een ander sterk punt is het 'grijze vak' onderaan de eerste bladzijde van ieder hoofdstuk. In dit apart omliggende vak wordt in korte en duidelijke bewoording enige achtergrondinformatie gegeven van het in dat hoofdstuk behandelde onderwerp. Ter illustratie onderaan pagina 79 hoofdstuk 16: 'Augustinus' bekering.

Onder de preken van Ambrosius ontdekte Augustinus de waarheid van Gods Woord. Toen hij eens in zijn tuin een meisje 'Tolle lege' (neem, lees) hoorde zingen, opende hij de Bijbel bij Romeinen 13:13 en 14. Dit betekende een keerpunt in zijn leven. Na zijn bekering werd hij met een zoon, Adeodatus, in 387 door Ambrosius gedoopt.

De schrijfster probeert de lezers regelmatig aan het (mee)denken te zetten door de kinderen in het verhaal 'hardop' te laten nadenken. Citaat pagina 107: 'José had veel om over na te denken. Hij voelde dat zijn vader in veel dingen gelijk had. Ze waren blij geweest met deze paus, hij was toch een heilig man? Hoe kon hij dan zulke grote vergissingen maken?'

Al lezend ontstaat de indruk dat de schrijfster zich heeft laten leiden door de vertellingen uit de kerkgeschiedenis van Joh. Vreugdenhil. De opbouw en inhoud van de hoofdstukken vertonen verrassend veel overeenkomsten. Ook lijkt iets van de vertelstijl van Vreugdenhil terug te komen. De leesbaarheid van het boekje is goed. De zinnen zijn kort en duidelijk geformuleerd. De mooie illustraties van Rino Visser ondersteunen de vertellingen functioneel. Samengevat kunnen we stellen dat het een leerzaam boekje is waardoor de interesse voor (kerk)geschiedenis bij kinderen zeker kan worden gewekt of gevoed.

Nieuwe Tonge, E.S.P. van Kranenburg.

C. A. van der Sluijs. De kerk van mijn vader. Groen-Heerenveen. 76 pagina's. Prijs: ca. € 10,20.

De in 1987 op C.H. Spurgeon gepromoveerde dr. C.A. van der Sluijs (momenteel hervormd predikant te Rotterdam) schrijft in *De kerk van mijn vader* over de positie van de Nederlandse Hervormde Kerk en over de plaats van de afgescheiden kerken binnen het geheel van kerkelijk Nederland. Het is geen doorwrochte wetenschappelijke studie en als zodanig ook niet bedoeld. De schrijver geeft zelf aan, dat het zeer persoonlijk gekleurde beschouwingen zijn over kerk en geestelijk leven. De titel geeft dat ook al aan. Zijn vader was afgescheiden en zo is de zoon kerkelijk grootgebracht. Op die tijd kijkt hij terug. Daarbij wisselen mild getoonzette en wat meer kritische passages elkaar af.

De Rotterdamse en voorheen Veenendaalse predikant voelt zich in de ruimte van de Hervormde Kerk meer thuis dan in de kerk van zijn vader. Het volgende citaat is daarvoor illustratief: 'Praktisch gezien mag in de Nederlands Hervormde Kerk iedereen preken wat hij wil. Dit geldt

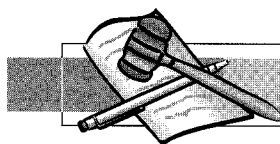
voor iedereen, maar het zou voor mij niet gelden in enige afgescheiden kerk, waar altijd enkele dogmatische bepalingen en inperkingen het karakter van zo'n kerk uitmaken'.

Overigens moet men als lezer nogal eens raden naar de precieze bedoelingen van de schrijver. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit, dat hij een poging heeft gedaan zijn beschouwingen een wat meer literair cachet mee te geven. Zo hanteert Van der Sluijs een wat impressionistisch-poëtische stijl door middel van vele kleurrijke bijvoeglijke naamwoorden. Het geheel is hierdoor wel wat versluierend geworden. Veel lijn heb ik in ieder geval niet kunnen ontdekken in dit boekje. Het is meer een stroom van invallende gedachten en een spelen met woorden.

Wanneer Van der Sluijs de volle zomerpracht beschrijft van de Utrechtse heuvelrug in de nabijheid van Veenendaal kan ik hem overigens heel goed volgen: 'Als mistniveaus rondwaarden tussen immer zwijgende bomen, konijntjes wegritselden bij de eerste schuchtere stralen van het hete zonlicht en de volle zomerdag zich legde over de zwijgende bossen, dan was daar een volheid van heerlijkheid, die majestueus de troon besteeg van de daaraan voorafgaande lente. Zij spande immers de kroon! Maar voorts voel ik me ook na het lezen van dit boekje nog steeds het beste thuis bij de kerk van zijn vader.

's-Gravenpolder

ds. J. Schipper.

Kerknieuws

Beroepen:

te Borssele: ds. C. Hogchem te Barneveld

te Rotterdam-Zuid: ds. G.J.N. Moens te Goes.

Aangenomen:

naar Klaaswaal: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk.

Bedankt:

voor Benthuisen en Middelburg-centrum: ds. C. de Jongste te Tholen;

voor Lelystad: ds. C.G. Vreugdenhil te Groningen;

voor Lethbridge (Canada): ds. C. Vogelaar te Grand Rapids (U.S.A.);

voor Moerkapelle: ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack;

voor Nieuwdorp: ds. L. Blok te Ermelo;

voor Nunspeet en Zwijndrecht: ds. M. Karens te Werkendam;

voor Rotterdam-centrum: ds. J. Karels te Middelharnis;

voor Urk: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

voor Utrecht: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder.

KERKELIJK JAARBOEK

Gemeente Tricht-Geldermalsen

Per 1 november a.s. dient men zich voor kostersaangelegenheden tot nader bericht te wenden tot de heer L. van der Tang, tel. 0345-573251. (blz. 284)

MEDEDELING DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. H. Hofman, jr., zendingspredikant van onze zustergemeenten in Noord-Amerika, te Loma Alta, Bolivia, hoopt tijdens zijn verlofperiode voor familie bezoek in Nederland te zijn. Het is zijn voornemen om van 4 november t/m 13 november D.V. hier te zijn en in onze

gemeenten voor te gaan. Broeder Hofman gaf door reeds enkele preekbeurten te hebben afgesproken.

Ds. W. Harinck, secretaris.

AMBSTDRAGERS CONFERENTIE

D.V. zaterdag 23 november zal een ambtsdragersconferentie gehouden worden voor de classis Amsterdam. De weleerwaarde heer ds. P. Mulder hoopt te spreken over: *"Louter genade"*.

Naar aanleiding van het rapport van de Generale Synode over verbondsbelofte en prediking. De conferentie zal gehouden worden in een van de zalen van de Geref. Gemeente te Lisse. Aanvang 10.00 uur. Ambtsdragers van de overige classes worden hierbij hartelijk uitgenodigd.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE CLASSIS BARNEVELD, GEHOUDEN TE BARNEVELD OP 26 JULI 2002

Opening

Ds. P. Blok opent de vergadering namens de roepende kerk van Kootwijkerbroek. Hij laat zingen Psalm 3 vers 2, leest 1 Korinthe 1 vers 1-9 en gaat voor in gebed. Vanwege de vele belangstellenden wordt de vergadering van de classis in de kerkzaal gehouden. De afgevaardigden, de deputaten artikel 49 en de docenten van de Theologische School, de kandidaat, alsmede de vele belangstellenden worden hartelijk welkom geheten. Gememoreerd wordt dat in de gemeente van Scherpenzeel G. Leeuwdront op 11 februari 2002 25 jaar koster was en dat G. Asnabrugge op 20 april 2005 25 jaar in het ambt van diaken diende.

Lastbrieven en moderamen

Alle gemeenten zijn wettig vertegenwoordigd door negen predikanten en dertien ouderlingen. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: Ds. P. Blok, preses, ds. C. Hochgem en ds. C. Sonneveld, assessoren, diaken W.G. Hulsman, quaestor en ouderling K. Karels, scriba.

Ingekomen stukken

Afschrift van een schrijven van een lid van een van de gemeenten aan de scriba van de kerkenraad, met het verzoek om toezending van de notulen van de twee laatstgehouden classisvergaderingen. Hierover wordt opgemerkt dat de notulen van de classisvergaderingen in principe een vertrouwelijk karakter hebben en alleen aan ambtsdragers ter beschikking worden gesteld. Omdat het schrijven gericht is aan de kerkenraad van de betreffende gemeente zal deze kerkenraad de afzender op de hoogte stellen van dit standpunt van de classis.

Examen en proefpreek

Vanuit de gemeente De Valk-Wekerom is een beroep uitgebracht op kandidaat B.J. van Boven. Tot grote blijdschap van de gemeente en classis heeft kandidaat B.J. van Boven dit beroep mogen aannemen. In deze vergadering van de classis zal het peremptoir examen worden afgenomen. Ook zal een korte predikatie door de kandidaat worden gehouden. Ter vergadering zijn de volgende documenten aanwezig en in orde bevonden: (1) het getuigschrift van de Theologische School te Rotterdam, waaruit blijkt dat het preparatoir examen met goed gevolg is afgelegd; (2) de beroepsbrief waardoor de gemeente De Valk-Wekerom het beroep heeft uitgebracht; (3) het schrijven van kandidaat B.J. van Boven aan de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te De Valk-Wekerom, waarmee het beroep is aangenomen; (4) de attestatie van de gemeente Benthuisen. In aanwezigheid van vele belangstellenden worden hierna achtereenvolgens de volgende vakken geëxamineerd: (a) exegese; dit vak wordt geëxamineerd door ds. A. Moerkerken; gesproken wordt over 1 Kor. 11 vers 1-16; (b) dogmatiek; de vragen over dit vak worden gesteld door ds. L. Blok; de orde des heils en de leer van de engelen komt daarbij aan de orde; (c) kerkrecht; dit vak wordt geëxamineerd door ds. G.J. van Aalst; vooral de kennis van de D.K.O. wordt getoetst; dit vak wordt eveneens geëxamineerd door ds. A. Moerkerken; de kandidaat wordt vooral onderzocht op de kennis van de Afscheiding van 1834.

Na een korte pauze wordt kandidaat B.J. van Boven vervolgens de gelegenheid gegeven een predikatie uit te spreken. Het gehoor wordt bepaald bij Joh. 16 vers 8: *En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel.* In een drietal gedachten staat kandidaat Van Boven achtereenvolgens stil bij *het overtuigend werk van Gods Geest*. 1. De zonde waarop Gods Geest wijst. 2. De gerechtigheid waartoe Gods Geest leidt. 3. Het oordeel waarvan Gods Geest spreekt.

Hierna vindt de beraadslaging plaats. Namens de deputaten artikel 49 wordt het woord gevoerd door ds. C.G. Vreugdenhil. Deputaten artikel 49 brengen de classis positief advies uit omtrent het gehoorde en wensen haar van harte toe dat kandidaat B.J. van Boven na de bevestiging in de volle bediening van Woord en Sacramenten, met de vrucht in de gemeente van De Valk-Wekerom en in het midden van de classis mag arbeiden. Het advies van de deputaten naar artikel 49 D.K.O. gehoord hebbende, na verdere beraadslagen en het oordeel van de docenten vernomen hebbende, besluit de classis van harte verblijd

te zijn met het gehoorde. Na het binnenroepen van kandidaat B.J. van Boven en de belangstellenden wordt kandidaat Van Boven door de preses op hartelijke wijze toegesproken. We hopen dat u als een ambassadeur van de koning der koningen een rijke Christus mag voorstellen voor de allerarmste, meest goddeloze zondaar en wensen u toe dat de HEERE uw bediening in de gemeente van De Valk-Wekerom en de classis Barneveld mag stellen tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk en tot verheerlijking van Zijn Naam. In de wensen wordt ook het gezin van de kandidaat, de kerkenraad en de gemeente van De Valk-Wekerom betrokken. De docenten worden hartelijk dank gezegd voor de ondersteuning bij het examen, alsmede de deputaten bij het examen, alsmede de deputaten artikel 49 D.K.O. voor het uitgebrachte advies. Staande wordt kandidaat B.J. van Boven toegezongen Psalm 21 vers 1. De bevestiging en intrede zullen plaatsvinden op D.V. woensdag 18 september 2002 in de namiddag en avond. In de bevestigingsdienst zal voorgaan ds. L. Blok. De diensten zullen gehouden worden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld.

Aanwijzen roepende kerk

De volgende classis zal worden samengeroepen door de gemeente Nijkerk. Omdat op dit moment geen punten voor de eerder vastgestelde datum van 13 september 2002 ingebracht worden, zal deze datum vervallen. De volgende vergadering wordt vastgesteld op DV vrijdagavond 13 december 2002, aanvang 19.00 uur te Barneveld.

Shuïting

Ter afsluiting van de vergadering spreekt de preses nog enkele woorden. Vervolgens wordt de afgevaardigde van de roepende kerk Ermelo, oud J.F.W. Wagtho, gevraagd met dankgebed te eindigen. Daarop sluit de preses de vergadering.

K. Karels, scriba

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE CLASSIS KAMPEN DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN GEHOUDEN OP VRIJDAG 9 AUGUSTUS 2002 TE KAMPEN

Ds. C.J. Meeuse heet de afgevaardigden, de deputaten artikel 49 DKO, de docenten van de Theologische school, kandidaat G. Hoogerland en alle belangstellenden hartelijk welkom en opent als predikant van de roepende kerk van Zwolle de vergadering om 19.00 uur met het laten zingen van Ps. 45 : 8. Daarna leest hij Lukas 7 : 10 en gaat voor in gebed.

Hij spreekt vervolgens een openingswoord uit naar aanleiding van vers 8 van het gelezen Schriftgedeelte: *"Want ik ben ook een mens, onder de macht van anderen gesteld, hebbende krijgsknechten onder mij, en ik zeg tot dezen: Ga, en hij gaat; en tot den anderen: Kom! en hij komt; en tot mijn dienstknecht: Doe dat! en hij doet het."*

Vervolgens memoreert hij dat ouderling J.T. van den Berg van Nunspeet een koninklijke onderscheiding heeft ontvangen ter gelegenheid van zijn afscheid als lid van de Tweede Kamer. Ouderling G. Vlastuin mocht herdenken dat hij 25 jaar de gemeente van Zwolle als ambtsdrager heeft mogen dienen.

Moderamen

Nadat uit de lastbrieven blijkt dat alle gemeenten wettig vertegenwoordigd zijn wordt het moderamen als volgt samengesteld:

Preses: ds. C. J. Meeuse.

Assessoren: ds. C.G. Vreugdenhil en ouderling G. Vlastuin.

Scribae: ouderlingen J. Bonhof en F.J. Verweij.

Quaestor: ouderling F. Janse.

Classicaal (peremptoir) examen kandidaat G. Hoogerland

De preses geeft aan wat de bedoeling van het classicaal examen is. Pas als dit examen met goed gevolg is afgelegd, heeft kand. Hoogerland toegang tot de volle bediening van Woord en Sacramenten. Dit examen is daarom niet minder belangrijk dan de dag van bevestiging en intrede. Sommige classes hebben een examencommissie waarin een of meer predikanten zitting hebben die het classicaal examen afnemen. Daar in de classis Kampen een dergelijke commissie niet is ingesteld, heeft de classis de hulp ingeroepen van de docenten van de Theologische School om het examen af te nemen. Ds. Moerkerken neemt als eerste het vak exegese af. Het onderwerp van dit examen is Openbaring 20, de verzen 1 t/m 10.

Vervolgens neemt ds. Blok het vak dogmatiek af. Het onderwerp waarover kand. Hoogerland bevraagd wordt, handelt (mede in verband met zijn scriptie hierover) over de christologie, de leer der verzoening. Na de pauze examineert ds. Van Aalst br. Hoogerland in het vak kerkrecht waarbij het gaat over de status, inhoud en onderlinge verhoudingen van de mindere en meerdere vergaderingen in het kerkelijk leven. Ten slotte legt kand. Hoogerland het examen kerkgeschiedenis af bij ds. Moerkerken. Hij wordt onderzocht op zijn kennis over het leven en werk van Calvijn.

Na het examen wordt kandidaat Hoogerland in de gelegenheid gesteld zijn proefpredikatie te houden. De tekst is Jesaja 1:27: *'Sion zal door recht verlost worden, en haar wederkerenden*

door gerechtigheid.'" Na een kort gebed zet kandidaat Hoogerland het thema en de onderverdeling uiteen. Het thema luidt: *"De beloofde verlossing"* met de volgende puntenverdeling: 1. De voorwerpen van de verlossing (Sion en de wederkerenden). 2. De zekerheid van de verlossing (Sion zal verlost worden). 3. De grondslag van de verlossing (door recht en gerechtigheid).

Na de proefpreek wordt in aanwezigheid van uitsluitend ambtsdragers het oordeel van de classis en van de deputaten gevraagd. Examen en proefwerk hebben aller instemming.

De vergadering besluit vervolgens kand. Hoogerland toe te laten tot de volle bediening van Woord en Sacramenten. Kandidaat Hoogerland wordt in de vergadering geroepen, waarna de preses hem de bevindingen en het besluit van de classis meedeelt. "We zijn verblijd met de genade en gaven die de Heere u heeft geschonken.", aldus de preses. Kandidaat Hoogerland wordt vervolgens in de gelegenheid gesteld de benodigde bescheiden te overhandigen. Daarna wordt hem de lastbrief van de classis uitgereikt. Ook plaatst hij zijn handtekening onder het ondertekeningsformulier van de classis.

De bevestiging en intrede als predikant van de gemeente Drachten zal D.V. plaatsvinden op woensdag 4 september 2002. In de bevestigingsdienst zal voorgaan docent ds. G.J. van Aalst.

Aan de handoplegging zullen deelnemen de classispredikanten ds. C.G. Vreugdenhil en ds. C.J. Meeuse, ds. J. Mol die de gemeente als emerituspredikant enige jaren heeft bijgestaan, ouderling G. Jongsma als preses van de kerkenraad en de docenten van de Theologische School, de predikanten G.J. van Aalst, L. Blok en A. Moerkerken.

Afscheid van ds. C.J. Meeuse

Ds. C.J. Meeuse zal de classis gaan verlaten in verband met het feit dat hij een beroep heeft aangenomen naar de gemeente Apeldoorn. Hij deelt de vergadering mee hoe de Heere zijn hart heeft overgebogen om het beroep aan te nemen en Hem gehoorzaam te zijn. Hoewel het enerzijds pijn doet Nunspeet en de classis te moeten verlaten, is hij anderzijds verheugd dat de Heere hem nog verwaardigt Hem te volgen en te dienen. Het moderamen heeft de bescheiden gecontroleerd en in orde bevonden. Ds. C.G. Vreugdenhil spreekt als assessor-preses enkele hartelijke woorden van dank uit aan het adres van ds. Meeuse voor het vele werk dat hij met de door God geschonken gaven heeft mogen doen in de classis gedurende de achterliggende jaren. 'Ons hart weent. Maar het is de wil des Heeren, Die tot Zijn knechten spreekt: Ga, en hij

gaat, kom en hij komt'. Op verzoek van ds. Vreugdenhil wordt zowel kandidaat Hoogerland als ds. Meeuse staande toegezongen Psalm 84 : 3.

Verdeling van de consulentschappen

De consulentschappen worden als volgt verdeeld. Ds. Vreugdenhil zal consulent zijn van de gemeenten Drachten, Kampen, Emmeloord, Lelystad en Oudemirdum. Ds. Hoogerland zal consulent zijn van de overige gemeenten. Aan de classis Rijssen en Barneveld zal worden gevraagd een hulpconsulent aan te wijzen voor de gemeenten Genemuiden, Kampen, Marknesse, Urk en Nunspeet.

Aanwijzen roepende kerk

Als roepende kerk voor de op D.V. 10 oktober te houden classisvergadering wordt de gemeente Drachten aangewezen. Ds. C.G. Vreugdenhil zal bij toerbeurt de vergadering als preses leiden.

Sluiting

Tenslotte verzoekt de preses ouderling Vlastuin de vergadering te besluiten. Deze laat zingen Psalm 3:2 en gaat voor in dankgebed. Hierna sluit de preses de vergadering.

Namens het moderamen:
J. Bonhof, scriba

DS. A.M. DEN BOER NAM AFSCHIED VAN DIRKSLAND

Op dinsdag 3 september j.l. nam ds. A.M. den Boer, na zes jaar de gemeente van Dirksland te hebben gediend, afscheid i.v.m. zijn vertrek naar Covell Ave-Grand Rapids in de Verenigde Staten van Amerika.

De afscheidsdienst werd begonnen met votum en groet en het zingen van Psalm 103:7, het lezen van Hebr. 13:14-25 en gebed. Na het zingen van Psalm 122:1 en 3 sprak ds. Den Boer o.a.: Wanneer wij zo hier bijeen zijn, dan is de tijd angebroken, waar we met veel zorg tegenop hebben gezien. Want in de jaren die wij in uw midden mochten zijn heb ik met blijdschap mogen arbeiden. En dan mogen wij bovenal toch getuigen, tot roem van Gods genade, dat er tijden geweest zijn, dat we de bijzondere gunst des Heeren in onze arbeid in de gemeente, in de classis en in ons hele vaderland hebben mogen ervaren. U mag het gerust weten dat het moeilijk is geweest om op deze avond de kansel te beklimmen. Nu is het afscheid. Toen een half jaar geleden het beroep kwam van Grand Rapids, mochten wij, toen konden wij dit beroep niet afwijzen, omdat wij er van overtuigd waren dat het de wil des Heeren was. En de Heere heeft ons hart ingewonnen met de woorden: 'Wentel uw weg op de Heere, vertrouw op Hem en Hij zal het maken.' En nu staan wij als voor een muur. We weten niet wat de toekomst gaat brengen, maar

dat Woord des Heeren is altijd hetzelfde. Het middelpunt van deze avond zal toch moeten zijn, wie God geweest is en wie God blijft.

Ds. Den Boer bepaalde de gemeente bij Hebr. 13: 20 en 21: 'De God nu des vredes, Die den groten Herder der schapen, door het bloed des eeuwigen testaments, uit de doden heeft wedergebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus; Die volmake u in alle goede werk, opdat gij Zijn wil moogt doen; werkende in u, hetgeen voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus; Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid.

Het thema was: 'Een ernstige bede om het welzijn der gemeente'. Achtereenvolgens stond ds. Den Boer stil bij 1. tot wie deze afscheidsbede wordt gericht. 2. wat deze afscheidsbede inhoudt, en 3. hoe deze afscheidsbede eindigt. Ds. Den Boer sprak o.m.: Dan mogen we op deze laatste avond wel getuigen, dat wij bij tijden en ogenblikken mochten ervaren, dat wij gedragen werden op de vleugelen van het gebed. En wat is dat nodig, wat blijft dat nodig om Gods knechten te mogen gedenken. Ja, dat hebben wij ook persoonlijk nodig, wanneer wij van arbeidsveld zullen moeten verwisselen. Het is nodig voor de ganse kerk dat zij die nood zouden mogen gevoelen. Dat het gezien zou mogen worden, dat ook deze ledige kansel in de nabije toekomst door de Heere Zelf vervuld zou mogen worden met de man Zijns raads. En wanneer we dan zo spreken over de noodzakelijkheid van het gebed voor al degen die arbeiden in de wijngaard des Heeren, dan kunnen wij en dan mogen wij ook onze arbeid niet beëindigen, voordat wij ook u de zegen des Heeren hebben mogen toebidden. Dan kunnen wij het zo proeven in wat er hier geschreven staat in Gods Woord. Deze schrijver heeft het welzijn, het heil van de gemeente op het oog. Het is ook zijn begeerte dat er een opwas zal mogen zijn, een toename in de genade zal mogen worden gevonden in het midden van de gemeente. Dan kan een dominee, dan kan een ouderling zijn uiterste best doen, maar het is de Heere alleen die het geven kan. Wat er ook verandert, de grote Herder der schapen blijft met Zijn Kerk tot aan het einde van de wereld. Dat is nu verblijdend voor Zijn kerk. Dat zal toch ook de troost moeten zijn, ook op deze dag, dat die grote Herder der schapen blijft. De onderherders vallen weg, maar dat we op die grote Herder zouden mogen zien. Dat toch het uitzien er wezen zal, Heere wilt U nog een man zenden in Uw Goddelijke gunst om het levende Woord hier te mogen brengen. Nadat ds. Den Boer deze punten verklaard eindigde hij met dankgebed. Vervolgens werden door ds. Den Boer toegesproken: de bur-

gemeester van Dirksland, dr. D. Boonstra, die werd dank gezegd voor zijn aanwezigheid deze avond en voor de medewerking in de achterligende tijd en ook bij de kerkbouw; de vele aanwezige predikanten; de afgevaardigen van de classis; de afgevaardigde van de Part. Synode Zuid, de aanwezigen van gemeenten waar ds. Den Boer heeft mogen dienen; bestuur, directie en personeel van de Christelijke school; directie van het ziekenhuis; directie Calando en Geldershof; besturen, leiders en leiders; de catechisanten; mevr. Melissant, de organisten.

We denken ook aan u gemeente van Dirksland, zo sprak ds. Den Boer. Wij hebben veel liefde van u mogen ontvangen. En daardoor is er een band gekomen. We hebben elkaar zondag aan zondag mogen ontmoeten, ook in de weekdiensten en bij andere gelegenheden. Bij blijde en droeve dagen, in tijden van ziekte er rouw. We hebben u in alle tijden op eenvoudige wijze heen mogen wijzen naar de gekruiste Middelaar. Hartelijk dank voor de vele liefdeblijken die wij hebben mogen ontvangen. Ook de kerkenraad werd hartelijk door de scheidende predikant toegesproken en memoreerde de goede verhouding die er altijd is geweest. Hij mocht u gedenken in uw persoonlijk, huiselijk en ambtelijk leven, aldus ds. Den Boer en sprak de wens uit dat spoedig het levende Woord in het midden van de gemeente zou mogen worden bediend. De regelingscommissie werd hartelijk dank gezegd voor het werk dat deze avond werd verricht.

Tot zijn familie sprak ds. Den Boer o.a.: Kinderen, kleinkinderen, voor de zoveelste maal gaan wij afscheid nemen. Het valt niet mee om achter te laten. Maar de Heere, Die de hemel en aarde gemaakt heeft, mocht u naar de rijkdom van Zijn genade willen schenken wat nodig is voor de tijd en de eeuwigheid met al degenen die u lief en dierbaar zijn.

Geliefde vrouw, een enkel woord. De Heere heeft mij en ook u opnieuw ingewonnen om mee te gaan naar een plaats naardat de Heere het nodig achtte. De Heere geve ons samen tot een zegen doen zijn, ook aan de overzijde van de oceaan.

Na het zingen van Psalm 89: 1 werden enkele toespraken gehouden. De burgemeester van Dirksland, dr. D. Boonstra sprak afscheidswaarden namens de burgerlijke gemeente en bedankte ds. Den Boer voor de goede samenwerking. De consulent ds. C. de Jongste sprak namens de classis Tholen en de Part. Synode Zuid. Hij wenste ds. Den Boer en zijn vrouw de kracht en de zegen des Heeren toe aan de overzijde van de oceaan. Hij geve dat u in uw nieuwe

gemeente dienstbaar mag zijn tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk, aldus ds. De Jongste.

Laatste spreker was ouderling A.H. ten Hove namens de kerkeraad en gemeente. Deze memoreerde o.a.: Dominee, u heeft vanavond afscheid genomen van de gemeente en nu willen we als kerkenraad en gemeente ook afscheid nemen van u. Dat doen we met een woord van dank. U hebt zes jaar onder ons gewerkt en gediend en dat hebt u getrouw gedaan. U was een herder en leraar die het ambt zeer hoog opvatte.

En nu gaat u weer terug naar Amerika. Zes jaar geleden was er grote blijdschap in de gemeente toen het bericht kwam dat u het beroep had aangenomen. Dan is het een groot wonder dat de Heere een knecht geschonken heeft. Heel veel werk werd onder ons gedaan. U hebt het Woord gebracht, gevat in de Heilige Schrift, de dood in Adam en het leven in Christus. Ook uw vrouw willen wij niet vergeten. Zij heeft altijd gewerkt op de achtergrond, zij was als een hulp tegenover u. Ouderling Ten Hove wakte de gemeente op trouw de leesdiensten te bezoeken. De Heere kan er Zijn zegen over geven. De Heere werkt door zijn Woord en Geest en kan de grootste der zondaren nog bekeren. Op verzoek van ouderling Ten Hove werd ds. Den Boer staande toegezongen Psalm 132: 11. Ds. Den Boer dankte de sprekers voor hun woorden en besloot deze afscheidsdienst voor de laatste maal als herder en leraar van Dirksland met het uitspreken van de zegen.

Goes

A.G. Eggebeen

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE CLASSIS GOES DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

gehouden op 9 september 2002 in de Sionkerk te Goes

Opening. Als consulent van de roepende kerk Kruiningen opent ds. J. Schipper de vergadering met het laten zingen van Ps. 35:1; hij leest Exodus 3:1-15 en gaat voor in gebed. Hij heet iedereen hartelijk welkom. Eerst worden de volgende zaken gememoreerd.

Oud-ouderling J. van der Jagt van Goes is overleden. De Heere sterke en trooste de nagelaten betrekkingen.

Ds. H. Hofman en ouderling C. de Muynck zijn beiden benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Het is een voorrecht om een onderscheiding van de koningin te mogen ontvangen; maar de grootste onderscheiding is om als een arme zondaar bediend te mogen worden uit de rijkdom van Christus.

Ds. W. Hage, emeritus-predikant van de gemeente Kruiningen, mocht herdenken

dat hij 50 jaar geleden in het ambt van herder en leraar werd bevestigd.

Diaken J. de Visser uit Nieuwdorp was 40 jaar diaken, wegens gevorderde leeftijd heeft hij het ambt neergelegd; diaken H. van der Hart van Krabbendijke was 25 jaar diaken en ouderling S. Boogaard van 's-Gravenpolder was 25 jaar ambtsdrager.

Vervolgens spreekt de tijdelijke preses een openingswoord naar aanleiding van het voorgelezen Schriftgedeelte, en dan met name vers 14a: *En God zeide tot Mozes: IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL.*

Lastbrieven

Volgens de lastbrieven zijn alle gemeenten wettig vertegenwoordigd door 5 predikanten, 23 ouderlingen en twee diakenen. Aan de diakenen wordt keurstem verleend.

Moderamen

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. J.W. Verweij; assessoren: ds. J.J. Tanis en ds. H. Hofman; scriba ouderling S. Boogaard. Op de classisvergadering van januari jl. heeft ouderling De Muynck te kennen gegeven dat hij, in verband met zijn gevorderde leeftijd en gezondheid, zich als quaestor terug wil trekken. Ouderling L.J. Goud uit Yerseke wordt met meerderheid van stemmen gekozen als nieuwe quaestor. Hij neemt desgevraagd zijn benoeming aan. De tijdelijke preses bedankt ouderling De Muynck voor het vele werk dat hij gedurende 15 jaar als quaestor van de classis heeft mogen doen en overhandigt hem een boekenbon. Ouderling De Muynck zegt dat het de Heere is, Die al die jaren heeft willen sparen. Hem komt de eer toe. Verder bedankt hij de classis voor het vertrouwen, dat hij heeft ontvangen.

Ingekomen stukken

1. Een brief van de Zeeuwse Studentenkring naar aanleiding van onze opmerkingen over de Kringkrant van december jl. In deze brief wordt meegedeeld dat de Kringkrant een krant is van en voor studenten, en dat de mentoren geen invloed uitoefenen op de inhoud van de krant. In het vervolg zal rekening gehouden worden met de beperkingen en er zullen geen artikelen geplaatst worden die aanstoot kunnen geven binnen de Gereformeerde Gemeenten.

2. Een lid uit één onzer gemeenten heeft zich rechtstreeks tot de classis gewend met een zaak waarin hij met zijn kerkenraad van mening verschilt. Hem zal worden meegedeeld dat de brief niet op kerkrechtelijke wijze is binnengekomen; hij kan via zijn kerkenraad officieel appèl aantekenen bij de classis.

Rapporten

1. Het jaarverslag van de commissie

voor de aangepast catechisaties. Dit jaarverslag geeft geen aanleiding tot vragen. De preses dankt de broeders die de catechisaties geven en wenst hen de zegen des Heeren toe.

2. Rapport van de Financiële en Redactionele Commissie van het Kerkelijk Nieuws over 2001. Ook dit rapport wordt zonder bespreking goedgekeurd.
3. Rapport van de Commissie Wemeldinge. De conclusie van het rapport is dat de DKO te weinig aanknopingspunten geeft voor een gedegen advies met het oog op de problemen die in de classisvergadering van januari jl. door de kerkenraad van Kapelle zijn aangesneden.

Aangezien het hier gaat om een probleem dat de classis overstijgt (dergelijke gevallen komen regelmatig in ons kerkverband voor) stelt de commissie voor om het Deputaatschap Kerkrecht om advies te vragen hoe te handelen. Er van uitgaande dat het advies van het Deputaatschap Kerkrecht op de volgende classisvergadering binnen is, wordt de kerkenraad van Kapelle geadviseerd om de bestaande situatie tot die tijd, met de nodige wijsheid en voorzichtigheid, te handhaven. Dit houdt in dat de leden en doopleden die op de lijst van Wemeldinge staan voorlopig hun rechten zullen uitoefenen in de afdeling en niet in de moedergemeente. Dit is weliswaar niet in overeenstemming met de DKO, maar de classis zal een definitieve beslissing nemen nadat het advies van het Deputaatschap Kerkrecht is ontvangen.

4. Verslag van de Classis Contracta op 11 juni 2002. Op deze vergadering zijn de bescheiden gecontroleerd in verband met de overkomst van ds. Verweij naar Yerseke. Het verslag bevat een voorstel voor een nieuwe verdeling van de consulentenschappen. Inmiddels is er door de komst van ds. Verschuure naar onze classis weer een nieuwe verdeling nodig. Het moderamen heeft het volgende voorstel:

ds. Moens: 's-Gravenpolder, Kamperland, Kortgene en Wolphaartsdijk;
ds. Schipper: Borssele, Nisse, Yerseke;

ds. Tanis: Goes, Hoedekenskerke, Krabbendijke en Nieuwdorp;

ds. Verschuure: Rilland-Bath en Waarde;

ds. Verweij: Kapelle (met Wemeldinge) en Kruiningen.

Ds. Hofman zal in verband met zijn leeftijd en de gezondheid van zijn vrouw geen consulentenschappen waarnemen.

De classis gaat met deze verdeling akkoord.

Bidstond voor het curatorium

Van de Particuliere Synode Zuid is een brief ontvangen waarin meegedeeld werd dat op de laatste vergadering gesproken is over de wenselijkheid van een aparte classicale bidstond voor het curatorium. De preses licht dit schrijven toe. In de classis Middelburg is het jarenlang een gewoonte geweest om een bidstond te houden. Omdat men de enige classis was en bleef, heeft men zich erop bezonnen. Dit heeft tot gevolg gehad dat men de Particuliere Synode gevraagd heeft uit te spreken dat het gewenst is om een bidstond te houden in iedere classis. Eén der predikanten wijst erop dat deze zaak al een keer behandeld is op onze classis in 1995. In deze vergadering werd de nood erkend en de noodzaak van het gebed onderstreept, alleen zag men liever dat deze nood in de plaatselijke gemeente in het gebed tijdens de eredienst werd opgedragen. De classis besluit bij dit standpunt te blijven.

Ambtsdragersconferentie

Van het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting is een schrijven ontvangen met het voorstel om een ambtsdragersconferentie te beleggen rond de publicatie *Louter genade* die binnenkort zal verschijnen en waarin datgene wat in onze gemeente altijd geleerd is ten aanzien van verbond, beloften en prediking is verwoord. Een soortgelijk verzoek is ook binnen gekomen van het Deputaatschap Kerkrecht, om tijdens een ambtsdragersvergadering een kerkrechtelijk onderwerp te behandelen. Daar de laatste ambtsdragersvergadering verzorgd werd door het Deputaatschap Kerkrecht, wordt er nu de voorkeur aan gegeven om het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting uit te nodigen. Als (voorlopige) datum wordt vastgesteld D.V. maandag 31 maart 2003, om 19.00 uur in de Sionkerk te Goes.

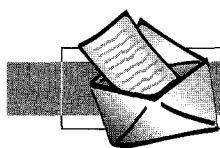
Roepende kerk

Als roepende kerk wordt de gemeente van Nieuwdorp aangewezen om op D.V. maandag 20 januari 2003 de classis samen te roepen. Eventuele punten moeten uiterlijk vier weken vóór de vergaderdatum binnen zijn bij de scriba van de gemeente Nieuwdorp.

Sluiting

Op verzoek van de preses eindigt ouderling Van de Vreede van Kruiningen met het laten zingen van Ps. 84:4 en dankgebed, waarna de preses de vergadering sluit.

S. Boogaard, scriba

Berichten

KOOR- EN SAMENZANGAVOND TE VLISSINGEN

Op D.V. vrijdag 1 november is er in de kerk van de Gereformeerde Gemeente van Vlissingen een Koor- en Samenzangavond. **Aanvang 19.30 uur.**

Medewerking verlenen: Gemengd 'Marnixkoor' uit Vlissingen, Jongerenkoor 'Hananja' uit Tholen, 'De Jonge Zangers' uit Vlissingen en Jeugdkoor 'Jedid-Jah' uit 's Gravenpolder. De opening zal worden verricht door ouderling C.J. Janse.

De netto-opbrengst is bestemd voor Dep. Evangelisatie t.b.v. de uitgave van de Jozef-geschiedenissen in 4 talen voor de kinderevangelisatie om vooral allochtone kinderen met de Bijbel te kunnen bereiken. De organisatie gaat uit van Ring Zeeland van Zangverenigingen van de Gereformeerde Gemeenten.

JONGERENBIJEENKOMST

Op D.V. zaterdagavond 26 oktober in het kerkgebouw Geref. Gemeente in Vlissingen. **Aanvang: 19.45 uur.**

Dhr. G. Slootweg hoopt deze avond een inleiding te houden over: "Luther".

Organisatie: Classiscommissie Jeugdzorg.

HERVORMINGSVOND HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op D.V. **donderdag** 31 oktober zal er een hervormingsavond worden gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Buitendams 118. **Aanvang: 19.30 uur.** Medewerking verlenen: Jeugdkoor "Harpe Davids", meisjeskoor "Talitha" en gemengd koor "Harpe Davids" uit Hardinxveld-Giessendam.

De algehele leiding is in handen van ds. W.J. Karels. Evangelist J. Witte hoopt een appélwoord te verzorgen. De collecte van deze avond is bestemd voor de evangelisatiepost in Merksem.

HERVORMINGSVOND RIDDERKERK

D.V. 31 oktober classicale herdenkingsavond in de Bethelkerk, Anjerstraat 2.

Het meditatieve gedeelte wordt verzorgd door ds. G.J. van Aalst en het kerkhistorische deel door ds. D. de Wit.

Aanvang half acht.

JBGG-JONGERENHERVORMINGS- AVOND GOES

De Jeugdbond organiseert D.V. zaterdag 2 november een jongerenhervormingsavond in de Ger. Gemeente te Goes m.m.v. jongerenkoor 'Laudate Dominum' uit Kapelle. Appélwoord door ds. J.J. Tanis over: 'Géén aardse macht'.

Aanvang: 19.30 uur.

Na afloop is er koffie of fris verkrijgbaar.

JBGG-JONGERENHERVORMINGS- AVOND MOERKAPELLE

De Jeugdbond organiseert D.V. zaterdag 2 november een jongerenhervormingsavond in de Ger. Gemeente te Moerkapelle m.m.v. jongerenkoor 'Heman' uit Capelle a/d IJssel.

Appélwoord door ds. G.J. van Aalst over: 'Géén aardse macht'.

Aanvang: 19.30 uur.

Na afloop is er koffie of fris verkrijgbaar.

BONDSVOND MANNENBOND

De Bond van Mannenverenigingen houdt op D.V. 2 november a.s. zijn bondsdag 2002 in de Bethelkerk aan de Gereformeerde Gemeente te Woerden, Oude-landseweg 50.

Opening van deze 13e bondsdag: 10.30 uur door ds. B. van der Heiden. Dagthema: "De Heilige Schrift".

Spreekers zijn ds. J.B. Zippro en ds. P. Mulder.

Vragenbeantwoording d.m.v. forum. Boekentafel aanwezig.

Lunch van 12.00 tot 13.00 uur. Sluiting ca. 15.30 uur. U bent allen (ook vrouwen) van harte welkom.

STROOIVOND ENSCHEDE

Evenals voorgaande jaren zal ook Deo Volente in december a.s. een Kerstzangavond worden gehouden, uitgaande van de "Evangelisatiecommissie Twente". Hiervoor is de historische Hervormde Kerk op de Oude Markt in Enschede gehuurd.

Om aan deze avond zoveel mogelijk bekendheid te geven, is het de bedoeling geheel Enschede van een uitnodiging en van een Kerstfolder te voorzien. Het gaat om zo'n 60.000 uitnodigingen.

Hiervoor zijn circa 250 mensen nodig. Wij vragen vrijwilligers om heel Enschede te bereiken. Mogen wij, net als voorgaande jaren, weer op jouw hulp rekenen? En op uw hulp? Alleen kunnen we het niet! Laat ook nu het Kerstevangelie weer klinken in een volle kerk!

Als u/jij wilt helpen, meldt u dan vóór 15 november aan bij J.A.G. Haase, Veeneslagen 17, 7463 AB Rijssen. Op 7 en/of 14 december a.s. bent u/ben jij om 9:00 uur welkom in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Enschede aan de Weerloseweg 13. Bellen 0548-518986.

N.B. 1: om praktische redenen ontvangt u géén bevestiging van uw aanmelding.

N.B. 2: indien mogelijk met het folderen een mobiele telefoon meenemen.

ZANGAVOND ERMELO

Op D.V. vrijdag 1 november hopen we een Ringavond te houden in het kerkgebouw

van de Gereformeerde Gemeente, Hanengewei 69 te Ermelo. Aan deze avond zullen naast ons gemengd koor Adoraim het gemengd koor Asaf uit Kampen en het gemengd koor Jubilate Deo uit Nunspeet medewerking verlenen.

De algehele leiding is in handen van ds. L. Blok.

De avond begint om 19.30 uur en de collecte is bestemd voor het evangelisatiewerk in Twente.

DATHEEN SAMENZANGAVOND TE DORDRECHT T.B.V. DEPUTAAT- SCHAP VOOR ISRAËL

Op D.V. zaterdag 2 november a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samenzangavond in de Grote Kerk te Dordrecht. Het programma voor deze avond bestaat uit het gemeenschappelijk zingen van de eeuwenoude psalmen naar de berijming van Petrus Datheen.

De opening en meditatie wordt verzorgd door ds. W. Silfhout.

De toegang is vrij. Er zal een collecte worden gehouden waarvan de opbrengst bestemd is voor het Deputaatschap voor Israël. **Aanvang: 19.30 uur.**

UITZENDDIENST ZGG TE ERMELO

Op D.V. 31 oktober 2002 zal een uitzenddienst plaatsvinden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Ermelo (Eben-Haëzerkerk, Hanengewei 69), waarin mevrouw S. van der Wekken zal worden uitgezonden naar Guinee. Ds. L. Blok hoopt in deze dienst, die om 19.30 uur begint, voor te gaan. De uitzending zal worden verricht door ds. W. Harinck.

Na de dienst is er gelegenheid om afscheid te nemen van mevr. Van der Wekken, die op D.V. 1 november naar Guinee hoopt te vertrekken, om daar het basisgezondheids-werk in het Mikiforé-gebied ter hand te nemen.

REFORMATIEHERDENKING HOUTEN

Op D.V. 31 oktober wordt in de Eskol-kerk te Houten een Reformatieherdenking gehouden. Ds. J.J. Verhaar verzorgt de opening, ds. J.S. van der Net houdt een toespraak en ds. R.P. van Rooijen verzorgt de sluiting. Verder werken mee het Eskolkoor en het gemengd koor Soli Deo Gloria uit Langbroek. **Aanvang 19.30 uur.**

VERSLAG KOSTERSREÛNIE RIDDERKERK

Ruim 150 mensen waren aanwezig tijdens de kosterreunie in Ridderkerk op 15 juni j.l. Ouderling P.A. Weststrate uit Apeldoorn, vroeg de aanwezigen Psalm 84:2 te zingen. Hij las Psalm 84 en opende met gebed. Hij heette alle aanwezigen welkom en herinnerde aan de kosterreunie te Nijkerk in 1996 en Nunspeet in 1999. Blijde, verheugende, maar ook droeve gebeurtenissen werden opgesomd. De namen van inmiddels overleden kosteren werden genoemd. Hun overlijden getuigt

er van dat wij hier geen blijvende stad hebben.

Het doel van de dag wordt uitgelegd: ontmoeting, een leerzame gezellige dag. Het is niet de bedoeling om een bond of vereniging op te richten, of een beurs te houden. De dag heeft het karakter van een reünie.

Ds. G.J. van Aalst uit Ridderkerk opent met te zeggen: "Vrienden en vriendinnen, Ridderkerk is gastheer, en zeg eens nee op het vriendelijke verzoek een inleidend meditatief woord te houden voor deze dag." Hij heet ieder hartelijk welkom. Ds. van Aalst zet de luisteraar aan te denken over beveiliging, veiligheid, bescherming, geborgenheid, rust.

Ds. Van Aalst trekt de lijn naar de tabernakel, de tempel, de gemeente, de kerk, het kerkgebouw. De predikant laat uit het Oude Testament zien dat de verantwoordelijkheid van het werk van de koster voor wat betreft het waken groot is. Hij gaat in op wat de primaire taak is van de koster in het licht van Schrift en historie. Het groeien van allerlei nevenactiviteiten buiten de erediensten zondags en doordeweeks is vergroot. Bij al het intermenselijke waar u tegenaan loopt zal er iets moeten zijn naar boven toe!" Ds. Van Aalst past in Psalm 84 een vierdeling toe: De pelgrim thuis in z'n eigen huis (vs. 2 t/m 5), de pelgrim op reis (vs. 6 t/m 8), de pelgrim in Gods huis, thuis (vs. 9 t/m 11) en terug (vs. 12 en 13). De predikant hoopt van harte dat de volle vreugde van deze Psalm mag ervaren worden, want: "die liefdesbetrekking door wedergeboorte en bekering hebt u nodig om te werken, om te dienen, om te leven en om te sterven." We zingen Psalm 63:2.

De heer L.H.J. Lambooy, koster uit Sprang-Capelle vertelt het een en ander over zijn gemeente. Een kleine, jonge gemeente met een gestage groei, belangrijk vanwege de evangelisatiepost Tilburg. De heer M. van Belzen, koster uit Middelburg laat met dia's het nieuwe kerkgebouw van Middelburg-Centrum zien.

De heer L. van Welie uit Poortugaal, presenteert over "veiligheid in en rondom de kerk". Hoe gaat de koster, die een grote verantwoording draagt, daar mee om? De inleider ziet de koster als duizendpoot. Veiligheid is actueel. De heer Van Welie wijst op het doel van de presentatie: "Voorlichting geven aan de mensen die verantwoordelijk zijn voor veiligheid rondom de kerk en veiligheid in de kerk". De inhoud van het onderwerp gaat over de problemen in en rondom de kerk. Het thema wordt uitgewerkt in de volgende onderwerpen: inbraakbeveiliging, inbraakpreventie, cameratoezicht, toegangscontrole, brand en ontruiming.

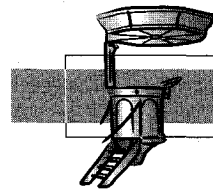
De heer Van Welie wijst op de noodzaak van het opstellen van een actieplan en vraagt zich af of ieder kerkgebouw aan de eisen voldoet. Hij wenst een ieder persoonlijk toe, de woorden uit Psalm 91: "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is geze-

ten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.

De heren Van Tienhoven en Martinu uit Ridderkerk presenteren in de pauze de aan-gebrachte installatie van de gemeente

Ridderkerk. Na enige dankwoorden beëindigt de heer Weststrate de bijeenkomst met gebed. De koster zingen tot slot Psalm 133: 1 en 3.

W.H. Roos, Apeldoorn.

Predikbeurten

ZONDAG 27 OKTOBER 2002

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 9.30 uur (H.A.) en 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 uur ds. Mol; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur dhr. G. Pater; Berkenwoude 9.45 uur (H.A.) ds. Paul; Bodegraven 10.00 uur ds. Boogaard en 18.30 uur leesdienst; Borssele 9.30 uur (H.A.) en 14.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 18.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. van Boven; Deventer 15.30 uur ds. Schreuder; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 uur (H.A.) en 19.00 uur ds. Hoogerland; Eindhoven 10.00 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. M. Karens; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Enschede 16.00 uur ds. Tuinier; Enter 15.00 uur dhr. G. Beens; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst (in aula Gomarusscholengem.); Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur dhr. Bakker; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Veenendaal; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 19.00 uur ds. Schot; Hoofddorp 19.00 uur ds. L. Blok; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. J. Beens; Hoogvliet 16.00 uur ds. P. Mulder; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezeling 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur

ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leerdam 15.00 uur ds. Verweij; Leiderdorp 10.00 uur ds. Bac; Lelystad 15.30 uur (H.D.) ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Meeuwen 18.00 uur dhr. de Heer; Meliskerke 9.30 uur (H.A.) en 14.30 uur ds. van Gelder; Middelburg-Centrum 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. Hogchem; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Mijdrecht 19.00 uur ds. Visscher; Moerkapelle 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Clements; Naaldwijk 18.30 uur ds. P. Mulder; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. v/d Net; Nieuwerkerk ZLD 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Mouw; Oosterend- Texel 10.00 en 16.00 uur ds. van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Poederoyen 14.30 uur ds. J. de Pater; Poortugaal 9.30 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. W.J. Karels; Poortvliet 14.30 uur ds. F. Mulder; Puttershoek 14.30 uur ds. De Wit; Rheden 10.00 en 17.30 uur leesdienst; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. B. v/d Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur dhr. G. Beens; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 18.00 uur ds. Moens; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuid 18.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Sint Philipsland 15.00 uur ds. de Jongste; Spijkenisse 14.30 uur dhr. Bakker; Sprang Capelle 9.30 en

15.00 uur dhr. de Heer; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. van Krimpen; Utrecht 15.30 uur (H.D.) ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 19.00 uur ds. Silfhout; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. Kleppe; Wemeldinge 15.00 uur ds. Verschuure; Werkendam 11.15 en 18.30 uur leesdienst (in de Geref. Kerk); Westkapelle 18.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Westzaan 19.00 uur ds. Veenendaal; Wierden 9.30 uur (H.A.) en 15.00 uur ds. van Dieren; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Van der Poel; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 15.00 uur dhr. G. Pater; Zwolle 19.00 uur ds. Meeuse.

DINSdag 29 OKTOBER 2002

Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 19.30 uur ds. Mondria; Ouddorp 19.30 uur ds. van Gelder (hervormingsdienst).

WOENSDAG 30 OKTOBER 2002

Brakel 19.30 uur ds. Veenendaal; Delft 14.30 en 19.45 uur (dankdag)ds. Zippro; Dinteloord 19.30 uur ds. J. Beens; Elspeet 19.30 uur ds. Vermeij (bijbellezing); Enkhuizen 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. Schreuder; Goudswaard 9.30 en 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. de Wit; Hilversum 19.45 uur dhr. G. Pater; Hoogeveen 19.30 uur ds. Hoogerland; Kapelle-Biezeling 19.30 uur ds. Brugge; Katwijk aan Zee 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. Mondria; Klaaswaal 9.30 en 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. van Krimpen; Lisse 10.00 en 16.00 uur (dankdag)ds. van Dijk; Meeuwen 19.30 uur ds. Gunst; Nieuwerter Aa 14.30 en 19.30 uur (dankdag)ds. v/d Net; Oostvoorne 15.30 (dankdag) en 19.30 uur ds. Silfhout; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Puttershoek 14.30 en 19.30 uur (dankdag)ds. B. v/d Heiden; Rilland-Bath 19.30 uur ds. J. Beens; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Meeuse (hervormingsdienst); Scherpenzeel 19.30 uur ds. F. Mulder (bijbellezing); Sint Annaland 19.30 uur ds. van Ekeveld (hervormingsdienst); Soest 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. Visscher; Spijkenisse 15.00 en 19.30 uur (dankdag)ds. P. Mulder; Sprang Capelle 15.00 en 19.30 uur ds. J. de Pater; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Schipper.

DONDERDAG 31 OKTOBER 2002

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbel-

lezing); Bodegraven 19.30 uur ds. Bac (hervormingsavond); Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden (hervormingsdienst); Naaldwijk 19.45 uur ds. Schipper; Oosterend-Textel 19.30 uur ds. van Dijk (bijbellezing); Ridderkerk 19.30 uur ds. van Aalst en ds. de Wit (classicale hervormingsdienst); Tricht-Geldermalsen 19.30 uur dhr. de Heer; Utrecht ds. J. Westerink (hervormingsdienst Chr. Ger. Kerk en Ger. Gem.) Veenendaal 19.30 uur ds. Sonneveld (hervormingsdienst).

VRIJDAG 1 NOVEMBER 2002

Kapelle-Biezeling 14.30 uur ds. Tanis (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de

Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Bij Simon de Looier bent u altijd welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

"En nu, wat verwacht ik, o Heere? Mijne hoop, die is op U." (Psalm 39 vers 8)

De kerkenraad van de Ger. Gem. te Elspeet deelt met grote verslagenheid mee, dat na de zondagavonddienst onverwachts is overleden, onze geliefde ambtsbroeder, diaken

G. BOSSENBROEK

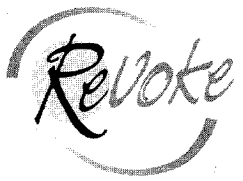
Op de leeftijd van 81 jaar.

Vanaf 1976 tot heden mocht hij met de gaven hem geschonken in grote nauwgezetheid en getrouwheid zijn ambt vervullen. Sterke de Heere zijn vrouw, kinderen, en (achter)kleinkinderen in dit grote verlies en heilige Hij deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de Ger. Gem te Elspeet,
Ds. A. Vermeij, preses
J.M. van Koeveringe, scriba

Elspeet, 13 oktober 2002

Te Koop: diverse oude schrijvers, nw. en oude druk; tevens een goed spelende bandrecorder. Tel. 078-6193896

Voor info bel:
0416-692787
of
078-6930534

Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Intl. tel 001-519-424-9949

Herfstkleuren op de Veluwe. **Te huur 2 pers. vak. huisje** € 125,- p.w. Tevens gevr. zeer goed tehuis voor klein poesje. tel. 0571-291021 of 0180-517801.

HOUTSNIJWERK is ook voor U betaalbaar! J. Ockerse snijdt voor elke beurs en elk formaat; bijv. bijbelteksten voor trouw, belijdenis en jubilea. Ook bijbellessenaars. Laat u vrijblijvend voorlichten. **Kraatsweg 17, 6732 EV Harskamp. Tel. 0318 - 456383.**

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

Kom gerust eens langs om kennis te maken met ons uitgebreide assortiment nieuwe en gebruikte orgels, bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A. van Ostadelaan 35
Veenendaal
0318-50 50 63
Dealer van:
Johannus
Wesley
Opus
Sweetlick
Rembrandt
Monarchie
Domus
Conten!
Ruime sortering
bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openingsuren:
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
& 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMERS- EN KERKORGELS

Begravenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Christelijke
Begravenisonderneming

**Voor een verantwoorde en
stijlvolle begravenis**

(geen crematies)

Begravenisverzorgers:
R.C. Brouwer
G. Wegenaar

Regentesselaan 43
3905 GT Veenendaal
Centraal Meldnummer:
Tel. 06 - 51504726

Gereformeerde Gemeente Tricht-Geldermalsen

De Gereformeerde Gemeente te Tricht-Geldermalsen hoopt begin 2003 een geheel nieuw kerkgebouw in gebruik te nemen. In verband hiermee is de kerkenraad op zoek naar gegadigden voor de functie van

Koster (full-time)

Geldermalsen is gelegen in het midden des lands en heeft goede verbindingen. De kerkelijke gemeente is snelgroeiend en kent een actief verenigingsleven. Ter plaatse is een eigen reformatorische school gevestigd.

Het nieuwe kerkgebouw heeft ruim 1200 zitplaatsen. Er is een uitgebreid zalencomplex alsmede een inpandige beheerderswoning. Het buitenterrein is ruim opgezet.

De functie:

- zorg voor de goede gang van zaken rond de eredienst;
- in gereedheid brengen van ruimten ten behoeve van catechisaties, verenigingen, vergaderingen, begravenissen, etc.;
- beheer van gebouwen en terrein;
- het houden van toezicht op het gehele complex en de plaatsvindende activiteiten;
- bedienen van technische apparatuur;
- uitvoeren van eenvoudig onderhoud;
- schoonhouden van kerkgebouw en terrein (tuinonderhoud);
- exploitatie van de keuken.

Wij zijn op zoek naar gegadigden die:

- lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten;
- een levensstijl hanteren die onbesproken is en in overeenstemming is met Gods Woord en de daarop gegronde belijdenisgeschriften;
- liefde voor het kosterstak hebben;
- een integere persoonlijkheid bezitten;
- representatief zijn;
- over goede contactuele vaardigheden beschikken;
- flexibel zijn.

Wij bieden:

- een volledig dienstverband;
- een afwisselende en boeiende functie;
- een beloning die in overeenstemming is met de inhoud van de functie;
- gebruik van beheerderswoning.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de kerkmeester, de heer L. van der Tang, bereikbaar onder telefoonnummer 0345-573251.

Uw schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae als mede opgave van kerkelijke en zakelijke referenties zien wij graag binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie tegemoet en kunt u richten aan de scriba, de heer G.J. van Zijl, Nieuwesteeg 64, 4196 AM Tricht.

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners wil graag helpen in gevallen waar zorg nodig is. De Bijbel is daarbij de maatstaf bij alle werkzaamheden.

In de verschillende soorten van zorg houdt RST Zorgverleners een hoog kwaliteitsniveau aan. In 1999 ontving onze instelling het (kwaliteits)keurmerk van de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg.

**Identiteit
Kwaliteit!**

Tel (0342) 42 23 24

Burg Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

KOSTER
Begravenisonderneming

Voor uitvaartzorg in:

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Barneveld
- ◆ Amersfoort
- ◆ Veenendaal
- ◆ Renswoude
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenaan 30

3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

Heden kunnen wij leveren:

ds. Octavius Winslow:

Dagelijke wandelen met God

dagboek tweede druk à **€ 23,-**

Twee nieuwe jeugdboeken

G.M. v.d. Sluis:

Bram Schelling à **€ 5,-**

gebonden, met illustraties
leeftijd vanaf 10 jaar

G.M. v.d. Sluis:

Geen andere goden à **€ 4,25**

gebonden, met illustraties
leeftijd vanaf 10 jaar

Boekhandel-uitgeverij

Van Wijngaarden

Vliegersvelderlaan 15

3771 XE Barneveld

Tel/Fax: 0342-417337

WB

Privé bungalow (6 persoons) bij Oosterend op TEXEL. Incl. wasmachine, magnetron en vloerverwarming. Vanaf € 175,- per week. Bel Samara: (0222) 31 81 90.

begravenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken.
Ophaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 12
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010-460 95 09
Fax 010-435 79 12

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

HONGERSNOOD in Malawi en Zimbabwe

Mensen in Afrika hebben honger en eten onrijpe maïs.

Van de nieuwe oogst blijft daardoor niet veel over.

13 miljoen mensen lopen het risico om aan de hongersnood te sterven. Nu helpen, om straks erger te voorkomen!

Help! Giro 307447

Op kosten van het deputaatschap zijn al tientallen tonnen maïs uitgedeeld. Dankzij uw steun.

DOE
WEL

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

*Slechte akoestiek
in uw kerk?*

Griffioen Akoestische Systemen zorgen gegarandeerd voor een uitstekende akoestiek met galm in elke kerk. Hierdoor wordt de gemeentezang voller en sprankelender en het orgel krijgt meer draagkracht en breedte! Ook onder galerijen worden de akoestische omstandigheden drastisch verbeterd.

Bouwkundige voorzieningen overbodig. Geen invloed op het directe geluid van uw geluidsinstallatie

U vindt ons ook op de Wegwijsbeurs.

Voor vrijblijvende informatie:

Griffioen

AKOESTISCHE SYSTEMEN

Staphorst,
Tel. 0511-444413, Fax 444108.